

Zubor István, Tamás. (Egy fiú története az utcától az esztergapadig.) A Stádium kiadása, 246. o.

Zubor István alaposan szakított az ifjúsági regényíróknak azzal a régi babonájával, hogy a fiú gyereket csak a játék és a kaland érdekli olvasmányaiiban is, tehát a viláágért sem szabad »komoly» könyvet a kezébe adni. Persze, azok számára íródtak általában ezek a »heroikus» regények, akik az élet napos oldalára kerültek, és akiknek így csak »csemegét» lehetett felszolgálni.

Hát ez a mi Tamásunk nem »hős», sőt nem is akar az lenni, csak inasnak szeretne beállni valami rendes géplakatos műhelybe, lehetőleg mindjárt az esztergapad mellé. Ezt a vágyálmát azonban elég soká érte el, mert közben az ócskapapírral kereskedő Komor úr dohos pincéjében kell megkeresnie a lakásra és az élelemre valót, meg azt a pár pengőt, amellyel anyját segíti. Bizony sokáig kell ebben a nem neki való pincében tengődnie, de nem az a baj — a regény érdekessége szempontjából, — hogy sokáig tart Tamásnak ez a megpróbáltatása, hanem hogy nem jár igazi küzdelemmel. Ez azt jelenti, hogy a regényben nincs igazi bonyodalom, mert Tamás túlságosan jó fiú ahhoz, hogy bonyodalom támadjon körülötte. Valóságos angyal, nincsenek »kamaszos» vágyai és kísértései, csak szép tettei vannak és komoly intelmiei. Az emberek — a gonoszok, renyhék, vagy épen bűnösök — hamar megjavulnak körülötte, nincs igazi ellenlábas. »próbaköve», úgyhogy a munkahelyéről való váratlan kicsöppenése szinte fejbekölintőan hat. Rá is jövünk hamar, hogy az író erőltette itt a dolgot, mert olyan hamis vádról van szó, melyről hamar kitűnik, hogy tulajdonképen könnyen tisztázni lehetett volna. Tamás tehát kissé erőszakoltan kerül ki az utcára, a teljes nincstelenségbe, de egy régebben szerzett jóbarátja (egy öreg mérnök) hamar segít rajta (ez a jószívű úr egyébként a hamisváddal kapcsolatos félreértést is pár szóval megmagyarázhatta volna) és Tamás mégis az esztergapad mellé kerül!

A fáhős csupa-jóság természete miatt a regény bizony nem érdekes, főleg a gyermekember szempontjából nem. A hős igazi küzdelem nélkül győz és ez bizony gyanússá teszi a regény nyilvánvaló tanulságát: fiúk, legyetek ti is olyan jók, mint Tamás. Hiszen lennének is, de bizony jónak lenni általában sokkal nehezebb, mint ahogy az Tamásnak sikerült. Tamás jónak született, viszont a legtöbb embernek meg kell küzdenie ezért a jóságért, azért kellett volna ezt a jó témájú és kétértelmű sok tartalmi értékkel rendelkező regényt több kamasz-pszichológiai ismerettel és igazi küzdelem provokálásával, de elevenebb, jellemzőbb stílussal is megírni.

Vájtai István.

Balassa Imre, Itt élned, halnod kell. (Budapest. 1942. 324. old. Singer és Wölfner Irod. Intézet kiadása.)

Az életrajz-regény íróinak, — ha nem a szezonszerű olvasási divatot akarják kielégíteni — két fenyegető Skylla és Charybdis között kell haladniuk. Ezek pedig: a regényesség és a hitelesség. A leggyakoribb eredménye ennek viszont az, hogy bármelyiket igyekszik az író szolgálni, szükségképpen a másikat rövidíti meg. Beteljesedik rajta a mondás: Incidit in Scyllam, qui vult vitare Charybdim.